

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗДО У КОНТЕКСТІ ВИМОГ СУЧАСНОГО ПРОФЕСІЙНОГО СТАНДАРТУ

УДК 378.147:373.2.011.3-051]:004

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.324303>

Ольга Ілішова, кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри дошкільної освіти
Бердянського державного педагогічного університету

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗДО У КОНТЕКСТІ ВИМОГ СУЧАСНОГО ПРОФЕСІЙНОГО СТАНДАРТУ

У статті розглядаються інноваційні підходи до підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти (ЗДО) у контексті вимог сучасного професійного стандарту. Проаналізовано ключові компетенції, необхідні для ефективної професійної діяльності вихователя, а також методи і технології, що сприяють їхньому формуванню. Окреслено значення інтеграції теоретичних знань і практичного досвіду, використання інтерактивних методів навчання, інноваційних технологій. Акцентовано увагу на важливості розвитку рефлексивних умінь, креативності та готовності до самостійного професійного вдосконалення. Визначено шляхи оптимізації підготовки фахівців дошкільної освіти відповідно до сучасних викликів та вимог ринку праці.

Ключові слова: підготовка вихователів ЗДО; інноваційні підходи; професійний стандарт; професійна компетентність; інтерактивні методи; педагогічні технології; саморозвиток.

Лит. 13.

Olha Pishova, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor
of the Preschool Education Department,
Berdyansk State Pedagogical University

INNOVATIVE APPROACHES TO TRAINING FUTURE TEACHERS OF PRESCHOOL EDUCATION IN THE CONTEXT OF THE REQUIREMENTS OF THE MODERN PROFESSIONAL STANDARD

The article considers innovative approaches to training future teachers of preschool education institutions (PED) in the context of the requirements of the modern professional standard and dynamic changes in the field of education. It is substantiated that the professional standard of a preschool education teacher (PED) ensures the integrity of the training of a specialist, as it outlines not only the necessary knowledge, but also specific skills and personal qualities, and provides for the integration of knowledge, skills and values into practical activities.

A detailed analysis of the key competencies necessary for the effective professional activity of a teacher has been carried out, in particular, pedagogical skills, communicative competence, emotional intelligence, critical thinking and the ability to adapt to the conditions of modernization of the educational space.

Particular attention is paid to methods and technologies (problem and game technologies, methods of collective and group work, simulation methods of active learning, the project method, cooperative learning, creative and interactive learning, integrated and adaptive classes, project activities) that contribute to the formation of these competencies. The importance of integrating theoretical knowledge with practical experience is emphasized and the main areas of involving students in practical activities are identified: designing educational activities, diagnosing the features of the upbringing and development of children; familiarization with the didactic support of a preschool institution.

Particular attention is paid to the development of reflective skills of educators, which contributes to the awareness of their own professional activities, identifying strengths and weaknesses and finding ways to improve them. The need to develop creativity, flexibility of thinking, and an innovative approach to organizing the educational process that meets modern trends and demands of society is also emphasized.

The importance of training educators who not only possess relevant knowledge and methods but are also ready for constant self-development, professional improvement and innovative activities in the educational environment is emphasized.

Keywords: training of early childhood educators; innovative approaches; professional standard; professional competence; interactive methods; pedagogical technologies; self-development.

Постановка проблеми. Сучасні соціокультурні зміни, глобалізація та впровадження цифрових технологій в освіту вимагають оновлення підходів до підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Професійний стандарт вихователя формулює нові вимоги до компетентностей педагогів, орієнтуючи їх на особистісно орієнтоване навчання, інтеграцію

інноваційних методик та використання цифрових інструментів у роботі з дітьми.

Одним із ключових завдань сучасної педагогічної освіти є забезпечення майбутніх фахівців знаннями, уміннями та навичками, що нададуть їм можливість ефективно реалізовувати освітній процес відповідно до державних і міжнародних стандартів. Зокрема, акцент робиться на використанні інтерак-

тивних технологій, гнучких методик навчання, компетентнісного підходу та впровадженні STEM-і STEAM-освіти в дошкільних закладах.

Актуальність проблеми також зумовлена необхідністю формування у вихователів здатності до рефлексії, критичного мислення, творчого підходу та постійного професійного розвитку. У цьому контексті важливим є впровадження інноваційних методів підготовки майбутніх вихователів, які забезпечують їхню готовність до адаптації в умовах динамічних змін освітнього середовища та запитів сучасного суспільства.

Отже, дослідження інноваційних підходів до підготовки вихователів у світлі сучасного професійного стандарту є актуальним і має значний практичний потенціал для вдосконалення педагогічної освіти та підвищення якості дошкільного виховання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аспекти змісту та особливостей підготовки фахівців дошкільної освіти висвітлені у сучасних наукових дослідженнях і публікаціях. Зокрема, компетентнісний підхід у професійній підготовці майбутніх вихователів розглядали Л. Артемова, Г. Беленька, А. Богуш, Н. Гавриш. Діяльнісний підхід до навчання фахівців дошкільної освіти вивчали Н. Мирончук, В. Давидова. Формування цілісної системи професійних знань, умінь і навичок досліджували О. Вознюк, О. Дубасенюк, Н. Гавриш, Т. Жаровцева, К. Крутій. Аспекти впровадження інтерактивного навчання в освітній процес аналізували О. Пошетун, Л. Пироженко, Л. Пісоцька та ін.

Розвиток педагогічної майстерності студіює Л. Загородня, В. Чайка розглядає психолого-педагогічні умови підготовки вихователів. Важливість формування стратегії морального виховання майбутніх вихователів підкреслює Л. Лохвицька.

Натомість Л. Руденко звертає увагу на вплив педагогічного спілкування як чинника розвитку комунікативної культури майбутнього фахівця дошкільної сфери.

Метою статті є дослідження та обґрунтування інноваційних підходів до підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти (ЗДО) у контексті вимог сучасного професійного стандарту.

Виклад основного матеріалу. Сучасне суспільство висуває до системи вищої освіти вимоги готувати фахівців, які не лише володіють глибокими знаннями, вміннями та навичками, а й здатні креативно розв'язувати нестандартні завдання та успішно конкурувати на ринку праці. Освітній процес сьогодні зосереджується не лише на змісті навчання (що вивчається), а й на результатах – яких компетентностей набуває студент, як він застосовуватиме отримані знання на практиці.

Формування професійної компетентності вихователя закладу дошкільної освіти (ЗДО) є однією з ключових задач сучасної вищої освіти, що ґрун-

тується на компетентнісному підході, який передбачає не лише оволодіння фундаментальними знаннями, а й розвиток здатності до гнучкого мислення, міждисциплінарної взаємодії та ефективного виконання професійних завдань.

Значущість компетентнісного підходу підкреслює М. Нагач, зазначаючи, що він поступово стає основою освітньої політики як на національному, так і на міжнародному рівні, забезпечуючи практичну спрямованість освіти, акцентуючи увагу на досвіді, уміннях і навичках, що базуються на наукових знаннях [8].

Саме на компетентнісному підході ґрунтується професійний стандарт вихователя закладу дошкільної освіти (ЗДО), визначаючи ключові компетентності, які має опанувати педагог для ефективної роботи. Він забезпечує цілісність підготовки фахівця, оскільки окреслює не лише необхідні знання, а й конкретні вміння та особистісні якості, передбачає інтеграцію знань, навичок і цінностей у практичну діяльність [10].

Відповідність вимогам сучасної освіти проявляється у розвитку критичного мислення, комунікації, співпраці та творчості (4К-компетентностей), що є ключовими для вихователя. Професійний стандарт спрямований на розвиток цих навичок у межах педагогічної діяльності. Практико-орієнтований характер документа підкреслює, що вихователь не лише повинен знати методики виховання, а й уміти їх застосовувати відповідно до індивідуальних потреб дітей, що узгоджується з діяльнісним компонентом компетентнісного підходу. Гнучкість і адаптивність професійного стандарту вихователя сприяє його постійному розвитку, що відповідає концепції навчання упродовж життя, саморозвитку й адаптації до змін в освітньому процесі. Крім того, профстандарт містить перелік загальних компетентностей (громадянська, соціальна, культурна, лідерська, підприємницька, етична), які формують основу особистості вихователя, що повністю відповідає компетентнісному підходу, який вимагає не лише фахової підготовки, а й розвитку особистісних якостей [10].

Проаналізуємо підходи деяких учених до визначення складових професійної компетентності вихователя ЗДО на предмет їхньої відповідності вимогам професійного стандарту.

Наприклад, Л. Карпова розглядає педагогічну компетентність як інтегральну характеристику, яка відображає готовність вихователя діяти відповідно до суспільних норм, стандартів та вимог. Вона визначає ключові компоненти педагогічної компетентності, такі як: гуманістична спрямованість, системне бачення педагогічної діяльності, володіння сучасними технологіями, інтеграція власного досвіду з досягненнями світової педагогіки, креативність, рефлексія та здатність до співпраці з колегами [4].

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗДО У КОНТЕКСТІ ВИМОГ СУЧАСНОГО ПРОФЕСІЙНОГО СТАНДАРТУ

Виділені О. Гаврилук складові професійно-педагогічної компетентності є надзвичайно актуальними для проблеми професійної компетентності вихователя закладу дошкільної освіти (ЗДО). Адже ефективна діяльність сучасного вихователя потребує не лише знань теорії та методики виховного процесу, а й уміння їх практично застосовувати з урахуванням особливостей розвитку кожної дитини. Зокрема, глибокі знання у сфері виховання та навчання є базою для формування освітнього середовища, що сприяє гармонійному розвитку дошкільників. Компетентність у спеціальних предметах дає можливість зробити виховний процес змістовним і цікавим, формуючи у дітей ключові навички та цінності [2].

Окрему роль відіграє соціально-психологічна компетентність, яка забезпечує ефективну взаємодію вихователя з дітьми, батьками, колегами та іншими учасниками освітнього процесу. Врахування диференціально-психологічних особливостей дітей дає змогу вихователю адаптувати методи роботи відповідно до їхніх потреб, здібностей і темпераменту. Крім того, аутопсихологічна компетентність є важливою умовою професійного розвитку вихователя, адже вона допомагає усвідомлювати власні сильні сторони та зони для вдосконалення, що становить основу для саморозвитку та підвищення ефективності педагогічної діяльності [2].

Ключовою характеристикою вихователя, яка визначає його як суб'єкта професійної діяльності в системі суспільного розвитку праці розглядає компетентність Л. Лохвицька. Вона підкреслює, що рівень компетентності педагога виявляється у здатності ухвалювати обґрунтовані рішення у складних ситуаціях, формулювати кваліфіковані судження, планувати та реалізовувати дії, що сприяють ефективному досягненню поставлених цілей [7].

Дослідниця виділяє п'ять ключових компонентів компетентності вихователя:

- глибоке розуміння сутності виконуваних завдань і розв'язуваних проблем;
- свідоме оволодіння педагогічним досвідом;
- активне використання досягнень педагогічної науки;
- здатність обирати оптимальні методи та засоби діяльності відповідно до конкретних умов;
- відповідальність за досягнуті результати, вміння аналізувати помилки та коригувати свої дії для підвищення ефективності [7, 10].

Аналіз виокремлених складових компетентності вихователя ЗДО засвідчує їхню відповідність вимогам професійного стандарту, оскільки всі ключові аспекти педагогічної діяльності, визначені дослідниками, корелюють із загальними та спеціальними компетентностями, передбаченими стандартом.

Гуманістична спрямованість як одна з визначальних характеристик педагогічної компетент-

ності, за Л. Карповою, узгоджується з громадянською та етичною компетентностями професійного стандарту. Вона передбачає відповідальність вихователя за свої дії, дотримання етичних норм, усвідомлення соціальної значущості своєї роботи та сприяння формуванню у дітей морально-ціннісних орієнтирів [4].

Системне бачення педагогічної діяльності та володіння сучасними технологіями, виділені Л. Карповою [4], відповідають вимогам професійного стандарту щодо необхідності комплексного підходу до виховання та використання інноваційних методик у роботі з дошкільниками. Це також узгоджується з підприємницькою компетентністю, яка передбачає творчий підхід і впровадження нових ідей.

Креативність і рефлексія, визначені як важливі складові компетентності вихователя, безпосередньо пов'язані з лідерською компетентністю професійного стандарту, яка вимагає здатності приймати ефективні рішення та нести відповідальність за їх реалізацію. Рефлексія сприяє усвідомленню педагогом своїх сильних сторін і можливостей для вдосконалення, що відповідає вимозі стандарту щодо постійного професійного розвитку.

Компетентність у спеціальних предметах, виокремлена О. Гаврилук [2], відповідає необхідності глибокого розуміння вихователем змісту освітнього процесу та вмінню організувати навчально-виховну діяльність відповідно до індивідуальних потреб дітей. Це корелює із соціальною компетентністю, оскільки ефективне виховання передбачає активну взаємодію з дітьми, батьками та колегами.

Соціально-психологічна компетентність, яка забезпечує ефективну комунікацію вихователя, і аутопсихологічна компетентність, що сприяє само-рефлексії та професійному вдосконаленню, узгоджуються з вимогами професійного стандарту щодо комунікативних навичок і здатності працювати в команді.

Ключові компоненти компетентності вихователя виділила Л. Лохвицька [6]. Це – здатність ухвалювати обґрунтовані рішення, свідоме оволодіння педагогічним досвідом, активне використання досягнень науки та відповідальність за результати, повністю відповідають лідерській, етичній та підприємницькій компетентностям професійного стандарту.

Таким чином, проаналізовані складові компетентності вихователя ЗДО відповідають вимогам професійного стандарту, оскільки передбачають поєднання теоретичних знань із практичними навичками, розвиток критичного мислення, комунікативних здібностей і здатності до адаптації, що є ключовими критеріями сучасного компетентного підходу до професійної діяльності педагога.

Уважаємо за доцільне окремо зупинитися на розгляді методичної компетентності вихователя ЗДО.

Згідно з Л. Алексєєнко-Лемовською, методична компетентність вихователя закладу дошкільної освіти визначається як здатність планувати, відбирати, систематизувати й конструювати навчальний матеріал, організувати різні форми занять, впроваджувати діяльнісний підхід до навчання, застосовувати інноваційні та здоров'язбережувальні технології, а також організувати самостійну роботу дітей [1].

Подібну позицію поділяє Т. Гущина, яка розглядає методичну компетентність як сукупність методичних знань, операційних і психолого-педагогічних умінь, що формуються під час професійної підготовки вихователя, а також його технологічну готовність застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології та методики, адаптуючи їх до різних педагогічних ситуацій [3]. Відповідно, методична компетентність вихователя закладу дошкільної освіти (на рівні бакалавра) є комплексною якістю професіонала, що охоплює психолого-педагогічні знання про розвиток дошкільника, володіння методиками навчання, інноваційними й інтерактивними методами, інформаційно-комунікаційними технологіями, а також методичну грамотність, мовленнєво-етичну культуру у спілкуванні з дітьми та їхніми батьками [3].

Отже, можемо узагальнити: формування професійної компетентності вихователя ЗДО вимагає поєднання теоретичних знань із практичним досвідом, розвитку критичного мислення, комунікативних навичок та здатності до адаптації в умовах постійних змін, що відповідає сучасним тенденціям освітнього процесу, забезпечує високу якість дошкільної освіти.

О. Комар зазначає, що в сучасних умовах система підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти розглядається як багатокомпонентна структура, головною метою якої є формування особистісного сенсу професійної діяльності у студентів, розвиток їхньої професійної майстерності, стійкої мотивації до роботи з дітьми та їхніми батьками, а також досягнення успішності у професійній сфері [5].

На думку Т. Фасолько, Г. Черної та Н. Фроленкової, однією з ключових тенденцій удосконалення підготовки фахівців для дошкільної освіти є інтеграція наукових знань із практичною діяльністю. Особливе значення у цьому процесі, як вони зазначають, надається підготовці студентів до реальної педагогічної діяльності, яка передбачає набуття необхідних професійних умінь та навичок, а також формування стійкої мотивації до роботи з дітьми дошкільного віку [13, 663].

При цьому, як наголошує Н. Ничкало, перехід від традиційного пояснювально-ілюстративного навчання до інноваційно-діючого ґрунтується на використанні сучасних інформаційних та інтерактивних

технологій, електронних освітніх комплексів, відео- і аудіоматеріалів, що сприяють індивідуалізації навчання, розвитку особистості студента та його професійної орієнтації [9].

Учені Т. Фасолько, Г. Черної та Н. Фроленкова зазначають, що серед найактуальніших інноваційних методів навчання можна виокремити проблемні та ігрові технології, методи колективної та групової роботи, імітаційні методи активного навчання, аналіз конкретних ситуацій, метод проєктів, навчання у співпраці, креативне й інтерактивне навчання, інтегровані та адаптивні заняття, освітню проєктну діяльність, а також різні варіанти лекцій, зокрема прес-конференцію, бесіду, візуалізацію, диспут [13, 665].

Як акцентує Н. Ничкало, впровадження інноваційних технологій і методик в освітній процес та формування на їхній основі ключових професійних компетентностей потребує застосування активних методів і форм навчання [9], що, своєю чергою, зауважує, М. Радченко сприяє не лише розширенню професійних компетентностей майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, а й удосконаленню педагогічної майстерності викладачів [11].

А тому при підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти освітній процес і методика організації занять мають бути побудовані у такий спосіб, щоб забезпечити не лише засвоєння теоретичних знань, а й розвиток практичних умінь, необхідних для ефективної професійної діяльності. Важливо створювати умови для активної участі студентів в освітньому процесі, мотивувати їх до самостійної творчої діяльності, критичного мислення, експериментування й апробації новітніх методик.

Важливі напрями залучення студентів до практичної діяльності виокремлює С. Смолюк:

- проєктування освітньої діяльності, спочатку під керівництвом викладача, а згодом самостійно;
- діагностика особливостей виховання та розвитку дітей, що передбачає використання діагностичних методик під час занять у ЗДО для визначення рівня соціалізації дитини, її досягнень або труднощів;
- ознайомлення з дидактичним забезпеченням закладу дошкільної освіти, включаючи матеріали педагога та методичні ресурси для підготовки занять і виховної роботи;
- розвиток рефлексивних навичок, що допомагають аналізувати власну педагогічну діяльність, визначати професійні успіхи та виявляти помилки, пов'язані як із рівнем професійних умінь, так і з особистісними факторами [12].

Крім того, значну роль відіграє залучення студентів до самостійного пошуку інформації, опрацювання наукових і методичних джерел, розробки власних освітніх програм, адаптації інноваційних технологій до різних вікових груп дошкільників.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗДО У КОНТЕКСТІ ВИМОГ СУЧАСНОГО ПРОФЕСІЙНОГО СТАНДАРТУ

Особливу увагу варто звернути на формування у майбутніх вихователів вміння працювати в команді, ефективно взаємодіяти з дітьми, батьками та колегами, що є невід'ємною складовою їхньої професійної компетентності.

Висновки. Підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти повинна відповідати сучасним професійним стандартам, які визначають високий рівень професійної компетентності, адаптивності й інноваційного підходу до освітнього процесу. Інтеграція теоретичних знань із практичною діяльністю є ключовим чинником формування фахівця, здатного ефективно працювати в сучасному освітньому середовищі.

Застосування інтерактивних методів навчання, проблемно-орієнтованого та проектного підходів, а також використання інноваційних технологій сприяє розвитку в майбутніх вихователів критичного мислення, творчих здібностей і комунікативних навичок.

Отже, для ефективної підготовки вихователів необхідно забезпечити гнучку, інноваційну та компетентнісно орієнтовану систему навчання, яка сприятиме професійному зростанню студентів, їхній здатності до саморозвитку та творчої реалізації у педагогічній діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексєєнко-Лемовська Л.В. Методична компетентність вихователів закладів дошкільної освіти як складова професійної компетентності. *Людознавчі студії. Серія: Педагогіка*. 2018. Вип. 7. С. 13–26.
2. Гаврилюк О.О. Формування комунікативної культури майбутніх учителів засобами позааудиторної роботи : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти". Кіровоград, 2007. 20 с.
3. Гущина Т.М. Формування методичної компетентності педагогічних працівників додаткової освіти дітей у процесі підвищення кваліфікації: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Київ, 2001. 252 с.
4. Карпова Л.Г. Формування професійної компетентності вчителя загальноосвітньої школи : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти". Харків, 2004. 27 с.
5. Комар О.А. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до застосування інтерактивних технологій: теоретико-методичні основи : монографія. Умань : РВУ "Софія", 2008. 332 с.
6. Лохвицька Л. Розвивальне предметне середовище в дошкільних навчальних закладах : навчально-методичний посібник. Київ : Редакції газет з дошкільної та початкової освіти. 2013. 80 с.
7. Методичні рекомендації щодо впровадження професійного стандарту "Вихователь закладу дошкільної освіти" URL: <https://osvita.ua/doc/files/news/880/88011/63a1c2b78c6a9926517861.pdf>
8. Нагач М.В. Підготовка майбутніх учителів у школах професійного розвитку в США : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти". Київ, 2008. 21 с.

9. Ничкало Н.Г. Відкрита освіта: інноваційні технології та менеджмент : монографія. Київ : ДВНЗ "Ун-т менеджменту освіти" НАПН України, 2018. 440 с.

10. Про затвердження професійного стандарту "Вихователь закладу дошкільної освіти". URL: <https://mon.gov.ua/prp/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoi-osviti>

11. Радченко М. Шляхи формування інноваційної компетентності студентів. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка, Психологія*. 2017. № 11. С. 112–116.

12. Смолюк С.В. Використання інноваційних технологій навчання в процесі фахової підготовки майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 48. Т. 2. С. 223–226.

13. Фасолько Т., Чорна Г., Фроленкова Н. Інноваційні підходи у професійній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Перспективи та інновації науки (Серія "Педагогіка", Серія "Психологія", Серія "Медицина")*. 2022. № 2 (7). С. 659–669.

REFERENCES

1. Aliksieienko-Lemovska, L.V. (2018). Metodyczna kompetentnist vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity yak skladova profesiinoi kompetentnosti [Methodological competence of preschool teachers as a component of professional competence]. *Human Studies. Series of Pedagogy*, Vol. 7. pp. 13–26. [in Ukrainian].
2. Havryliuk, O.O. (2007). Formuvannia komunikatyvnoi kultury maibutnix uchyteliv zasobamy pozaaudytornoj roboty [Formation of communicative culture of future teachers through extracurricular work]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kirovohrad, 20 p. [in Ukrainian].
3. Hushchyna, T.M. (2001). Formuvannia metodychnoi kompetentnosti pedahohichnykh prjatsivnykiv dodatkovoi osvity ditei u protsesi pidvyshchennia kvalifikatsii [Formation of methodological competence of pedagogical workers in additional education of children in the process of advanced training]. *Candidate's thesis*. Kyiv, 252 p. [in Ukrainian].
4. Karpova, L.H. (2004). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti vchytelia zahalnoosvitnoi shkoly [Formation of professional competence of a secondary school teacher]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kharkiv, 27 p. [in Ukrainian].
5. Komar, O.A. (2008). Pidhotovka maibutnix uchyteliv pochatkovoї shkoly do zastosuvannia interaktyvnykh tekhnolohii: teoretyko-metodychni osnovy [Preparing future primary school teachers for the use of interactive technologies: theoretical and methodological foundations]. Uman, 332 p. [in Ukrainian].
6. Lohvytska, L. (2013). Rozvyvalne predmetne seredovyshche v doshkilnykh navchalnykh zakladakh [Developmental subject environment in preschool educational institutions]. *Educational and methodological manual*. Kyiv, 80 p. [in Ukrainian].
7. Metodychni rekomendatsii shchodo vprovadzhennia profesiinoho standartu "Vykhovatel zakladu doshkilnoi osvity" [Methodological recommendations for the implementation of the professional standard "Preschool education teacher"]. Available at: <https://osvita.ua/doc/files/news/880/88011/63a1c2b78c6a9926517861.pdf> [in Ukrainian].
8. Nahach, M.V. (2008). Pidhotovka maibutnix uchyteliv u shkolakh profesiinoho rozvytku v SSHA [Preparing

**ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ
ПРИКОРДОННИКІВ ДО ПРОТИДІЇ НЕГАТИВНОМУ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО
ВПЛИВУ НА ОСОБОВИЙ СКЛАД**

future teachers in professional development schools in the USA]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv, 21 p. [in Ukrainian].

9. Nychkalo, N.H. (2018). *Vidkryta osvita: innovatsiini tekhnolohii ta menedzhment* [Open Education: Innovative Technologies and Management]. Kyiv, 440 p. [in Ukrainian].

10. Pro zatverdzhennia profesiinoho standartu "Vykhovatel zakladu doshkilnoi osvity" [On approval of the professional standard "Preschool education teacher"]. Available at: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoi-osviti> [in Ukrainian].

11. Radchenko, M. (2017). Shliakhy formuvannia innovatsiinoi kompetentnosti studentiv [Ways of forming students' innovative competence]. *Proceedings of the National Aviation University Pedagogy Psychology*. No. 11. pp. 112–116. [in Ukrainian].

12. Smoliuk, S.V. (2022). Vykorystannia innovatsiinykh tekhnolohii navchannia v protsesi fakhovoi pidhotovky maibutnoho vykhovatelya zakladu doshkilnoi osvity [The use of innovative teaching technologies in the process of professional training of a future preschool teacher]. *Innovative Pedagogy*. Issue 48. Vol. 2. pp. 223–226. [in Ukrainian].

13. Fasolko, T., Chorna, H. & Frolenkova, N. (2022). Innovatsiini pidkhody u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity [Innovative approaches in the professional training of future educators of preschool educational institutions]. *Prospects and innovations of science (Series "Psychology", Series "Pedagogy", Series "Medicine")*. No. 2(7). pp. 659–669. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 06.02.2025

УДК 355.231(477)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.324544>

Юрій Юрчак, старший викладач кафедри загальновійськових дисциплін
Національної академії Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького

**ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ
ПРИКОРДОННИКІВ ДО ПРОТИДІЇ НЕГАТИВНОМУ ІНФОРМАЦІЙНО-
ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ НА ОСОБОВИЙ СКЛАД**

На основі аналізу подій, що відбуваються в Україні, під час яких Державна прикордонна служба України виконує завдання з відсічі та стримування збройної агресії Російської Федерації проти України, висловлено думку, що особовий склад зазнає інформаційно-психологічних впливів. Ці впливи формують певну інформаційно-психологічну обстановку у сфері безпеки державного кордону.

У статті розкриваються результати експериментального дослідження протидії негативному інформаційно-психологічному впливу на особовий склад. Спираючись на результати сучасних дослідників, автор у статті розкриває зміст констатувального, формульовального і контрольного етапів експерименту, аналізує результати дослідження підготовки майбутніх офіцерів прикордонників до протидії негативному інформаційно-психологічному впливу на особовий склад.

Ключові слова: підготовка майбутніх офіцерів-прикордонників; педагогічний експеримент; національна безпека; гібридна війна; протидія; негативний інформаційно-психологічний вплив.

Табл. 6. Літ. 22.

Yuriy Yurchak, Senior Lecturer of the Combined Military Disciplines Department,
Bohdan Khmelnytskyi National Academy
of the State Border Guard Service of Ukraine

**EXPERIMENTAL STUDY OF TRAINING FUTURE BORDER GUARD OFFICERS TO
COMBAT NEGATIVE INFORMATIONAL AND PSYCHOLOGICAL INFLUENCE ON
PERSONNEL**

Based on the analysis of events taking place in Ukraine, during which the State Border Guard Service of Ukraine performs tasks to repel and deter the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine, the opinion is expressed that personnel are exposed to informational and psychological influences. These influences form a certain informational and psychological situation in the sphere of state border security.

The article reveals the results of an experimental study of countering negative informational and psychological influence on personnel. Based on the results of modern researchers, the author in the article reveals the content of the ascertaining, formative and control stages of the experiment, analyzes the results of a study of the training of future border guard officers to counter negative informational and psychological influence on personnel.

Analysis results, received at the end of the forming experiment, testify that about 90 % of future border guard officers EG there are completely prepared to implement countering negative informational and psychological impacts on personnel and only 10 % future border guard officers EG feel difficulty.

Based on the above data, it can be stated that there is a steady positive trend in the development of professional